

ВІДГУК

офіційного опонента

кандидата педагогічних наук, доцента **Благової Тетяни Олександрівни**
на дисертацію **Твердохліба Сергія Сергійовича**

**«Формування інтерпретаційної компетентності майбутніх учителів
хореографії в процесі фахової підготовки»**,

подану на здобуття наукового ступеня доктора філософії
зі спеціальності 011 – Освітні, педагогічні науки

1. Актуальність теми дослідження та зв'язок із планами відповідних галузей науки.

У контексті сучасних викликів розвитку мистецької галузі, модернізації хореографічної освіти в умовах сьогодення випускники хореографічних спеціальностей мають бути підготовленими до різноаспектної професійної діяльності з різновіковою аудиторією у системі загальної, додаткової та професійної освіти. Відповідно, важливим компонентом підготовки хореографічних кадрів в умовах закладів вищої освіти є підвищення вимог до фахової підготовки вчителя-хореографа різних освітньо-кваліфікаційних рівнів, формування у майбутнього фахівця низки професійних компетентностей та особистісних якостей.

Актуальність та перспективність теми дослідження зумовлені сучасною динамікою розвитку хореографічної освіти, а також низкою чинників: 1) фрагментарною розробленістю досліджуваної проблеми в сучасній педагогіці хореографії; 2) відповідністю соціальному замовленню на високопрофесійного вчителя-хореографа зі сформованими фаховими компетентностями, необхідними для повноцінної самореалізації у закладах загальної, позашкільної, початкової спеціалізованої освіти; 3) потребами галузі культури і мистецтва у кваліфікованих педагогах-хореографах, здатних до самовдосконалення й саморозвитку.

Доцільність вибору теми наукової роботи підтверджує й той факт, що дисертація виконана відповідно до науково-дослідної теми кафедри педагогіки та менеджменту освіти Центральноукраїнського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка «Соціально-професійне становлення особистості» (реєстраційний № 0116U003481). Тему дослідження затверджено на засіданні вченої ради Центральноукраїнського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка (протокол № 3 від 26 вересня 2016 р.).

З огляду на вищесказане, а також через недостатність цілісних наукових розвідок із проблематики фахової підготовки вчителів-хореографів у ЗВО, не викликає сумнівів важливість рецензованої дисертації С.С. Твердохліба, сфокусованої на теоретичному обґрунтуванні, розробленні та експериментальній перевірці педагогічних умов підготовки вчителів хореографії, формування їхньої інтерпретаційної компетентності у процесі фахової підготовки.

2. Найбільш суттєві наукові результати дослідження.

- з'ясовано стан і ступінь дослідженості обраної теми в педагогічній науці, виявлено повноту її джерельного забезпечення, уточнено зміст понять «інтерпретаційна компетентність майбутніх учителів хореографії», «майбутні вчителі хореографії», «фахова підготовка»;
- визначено компоненти, критерії, показники та рівні сформованості інтерпретаційної компетентності майбутніх учителів хореографії;
- теоретично обґрунтовано структурно-функціональну модель та педагогічні умови формування інтерпретаційної компетентності майбутніх учителів хореографії в процесі фахової підготовки;
- експериментально перевірено структурно-функціональну модель та педагогічні умови формування інтерпретаційної компетентності майбутніх учителів хореографії в процесі фахової підготовки.

3. Нові факти, одержані здобувачем

Зміст дисертаційної роботи С.С. Твердохліба засвідчує, що здобувачем *уперше* визначено суть поняття «інтерпретаційна компетентність майбутніх учителів хореографії», доведено, що зазначений феномен складається із мотиваційного, пізнавального, креативного, діяльнісного компонентів, які оцінюються мотиваційно-ціннісним, когнітивним, творчо-імпрровізаційним, операційно-діяльнісним критеріями та їх показниками, що дозволило автору встановити рівні сформованості інтерпретаційної компетентності майбутніх учителів хореографії; *теоретично обґрунтовано та експериментально перевірено* зміст педагогічних умов (актуалізація фахового потенціалу хореографічної підготовки майбутніх учителів хореографії; інтеграція різних видів мистецтв у процесі формування інтерпретаційної компетентності; спрямованість сценічно-виконавської та художньо-творчої діяльності на формування інтерпретаційної компетентності майбутніх учителів хореографії), що забезпечують якість формування інтерпретаційної компетентності майбутніх учителів хореографії в процесі фахової підготовки; *розроблено* структурно-функціональну модель формування інтерпретаційної компетентності майбутніх учителів хореографії у процесі фахової підготовки, яка охоплює такі блоки: методологічно-цільовий (мета, завдання, підходи та принципи дослідження), змістово-операційний (етапи дослідження, педагогічні умови, зміст, форми, методи та засоби навчання) та діагностично-результативний (компоненти, критерії, показники, рівні сформованості інтерпретаційної компетентності).

Уточнено сутність ключових понять дослідження: «компетентність», «фахова підготовка», «майбутні вчителі хореографії»; удосконалено змістове наповнення процесу фахової підготовки майбутніх учителів хореографії; конкретизовано парадигму творчої діяльності майбутніх учителів хореографії; набули подальшого розвитку шляхи удосконалення процесу формування інтерпретаційної компетентності майбутніх учителів хореографії у педагогічних навчальних закладах вищої освіти на основі визначених педагогічних умов.

105

4. Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації.

Сформульовані здобувачем наукові висновки і пропозиції є аргументованими та змістовними. Достовірність одержаних результатів підтверджується теоретико-методологічною обґрунтованістю вихідних положень дослідження, застосуванням наукових методів, апробацією та впровадженням результатів роботи в освітній процес ЗВО. До позитивних характеристик рецензованої роботи слід віднести опрацювання С.С. Твердохліба різноаспектної джерельної бази, навчально-методичних праць, наукових збірників із проблематики розвитку хореографічної освіти. Систематизація та узагальнення широкого спектру використаних джерел свідчить про значну виконану науково-пошукову роботу та проведення об'єктивного аналізу дослідженої автором проблеми формування інтерпретаційної компетентності майбутнього вчителя хореографії.

5. Значення для науки і практики отриманих автором результатів.

Дисертація С.С. Твердохліба містить нові, раніше не захищені наукові положення та обґрунтовані результати. Ефективність впровадження результатів дослідження в освітній процес підтверджена також апробацією в Центральноукраїнському державному педагогічному університеті імені Володимира Винниченка (довідка № 275-н від 26.06.2020 р.), Полтавському національному педагогічному університеті імені В. Г. Короленка (довідка № 226/01-60/10 від 14.09.2020 р.), Вінницькому державному педагогічному університеті імені Михайла Коцюбинського (довідка № 06/49 від 16.09.2020 р.), Криворізькому державному педагогічному університеті (довідка № 09/1-374/3 від 15.09.2020 р.).

6. Рекомендації щодо використання результатів і висновків дисертації.

Не викликає сумніву практичне значення одержаних результатів, вихідні положення авторських напрацювань, викладених на сторінках фахових видань і матеріалах наукових заходів різного рівня. Матеріали дослідження можуть використовуватися викладачами та студентами хореографічних спеціальностей закладів вищої освіти III-IV рівнів акредитації, у яких здійснюється підготовка фахівців з метою вдосконалення змісту й процесу професійної підготовки.

7. Практичне значення дослідження полягає в тому, що авторське формування інтерпретаційної компетентності майбутніх учителів хореографії в процесі фахової підготовки пройшло експериментальну перевірку і може бути використане в освітньому процесі в закладах вищої освіти III-IV рівнів акредитації. Результати дослідження, отримані у процесі констатувального і формувального експериментів, дозволяють стверджувати, що розроблена автором структурно-функціональна модель формування інтерпретаційної компетентності майбутніх учителів хореографії є ефективною і має бути запорукою успішної реалізації професійного потенціалу майбутніх фахівців у самостійній діяльності. Її апробація є доцільною і актуальною в умовах ЗВО, адже значно збагатить зміст фахової підготовки хореографів.

8. Оцінка змісту дисертації та її завершеності. Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків до розділів, загальних висновків, додатків та списку використаних джерел і за структурою відповідає вимогам щодо написання дисертаційних робіт. На достатньому науковому рівні дисертант обґрунтував вибір теми, визначив категоріальний апарат дослідження. Здобутки автора акумулюються у висновках, які відбивають найважливіші положення рецензованої роботи, відповідають визначеній меті. Основний зміст дисертації посилюють додатки, вони ілюструють різноаспектні методики роботи зі студентами-хореографами щодо перевірки рівня сформованості інтерпретаційної компетентності.

Враховуючи зміст поняття «інтерпретаційна компетентність майбутніх учителів хореографії», здобувачем виділено чотири компонента: *мотиваційний* компонент заохочує педагога-балетмейстера до творчого пошуку, визначаючи його ціннісну орієнтацію, естетичні вподобання, моральну наповненість; *пізнавальний* компонент пов'язаний із знаннями про сутність, види, функції та характеристики інтерпретаційної діяльності; *креативний* компонент визначається у процесі створення майбутніми учителями хореографічних екзерсисів, етюдів та композицій; *діяльнісний* компонент містить навички та прийоми організації постановочної діяльності, сценічно-виконавські уміння, педагогічну майстерність, уміння роботи з хореографічним колективом. Кожний із них схарактеризовано за допомогою критеріїв та їхніх показників, що відбиваються у рівнях сформованості інтерпретаційної компетентності. Автором також науково обґрунтовано що покращення ефективності досліджуваного процесу забезпечується завдяки впровадженню комплексу таких педагогічних умов: актуалізації фахового потенціалу хореографічної підготовки, інтеграції різних видів мистецтв у процесі хореографічного навчання майбутніх учителів хореографії.

Заслугує на позитивну оцінку визначення дисертантом професійно значущих характеристик, компетентностей, особистісних і фахових якостей майбутніх хореографів, представлених у розробленій структурно-функціональній моделі формування інтерпретаційної компетентності студентів-хореографів в умовах ЗВО. У цьому, на нашу думку, полягає основний зміст наукової новизни та теоретичне значення роботи.

Узагальнюючи вищезазначене наголошуємо, що вдалий вибір теми дисертації, обґрунтування використовуваного науково-понятійного апарату, ґрунтовне висвітлення досліджуваної проблеми, спроможність автора до глибокого аналізу стану її розробленості в теоретико-методологічному та методичному аспектах підтверджують високу професійну компетентність, широку ерудицію і сформовану готовність С.С. Твердохліба до проведення самостійних наукових досліджень та отримання результатів. Вважаємо, що мета і завдання дослідження, поставлені здобувачем, послідовно реалізовані. Структура дисертації є логічною і чіткою. Загальні висновки переконливо відображають результати здійсненого дослідження.

9. Повнота викладу основних результатів дисертації в наукових виданнях. Здобуті під час наукового пошуку напрацювання висвітлено в

одноосібних публікаціях автора у фахових і міжнародних виданнях (загалом 11 наукових праць), з-поміж яких: 7 статей – у наукових фахових виданнях України, 2 статті – у закордонних наукових виданнях, 2 статті – у матеріалах науково-практичних конференцій. Матеріали дослідження обговорювались на міжнародних, всеукраїнських науково-практичних конференціях. Представлене дослідження є завершеним, цілісним доробком із актуальної для хореографічної освіти проблематики. Його зміст узгоджується з основними положеннями, висвітленими у змісті автореферату.

10. Дискусійні положення та зауваження до дисертаційної роботи. Оцінюючи загалом дисертаційну роботу позитивно, вважаємо за доцільне висловити такі зауваження і побажання:

1. У дослідженні доцільно було б проаналізувати наукові і творчі здобутки зарубіжних авторів у царині хореографічної культури і освіти, виявити їхній вплив на процес професійного становлення майбутніх фахівців-хореографів і, зокрема, на формування інтерпретаційної компетентності. Уважаємо, що студіювання праць відомих зарубіжних митців, представників різних танцювальних течій значно б розширило уявлення дисертанта щодо специфіки професії хореографа, його сутнісних характеристик, зокрема балетмейстерських, постановчих, інтерпретаційних.

2. Автору варто було б детально схарактеризувати освітні компоненти навчального плану ЗВО мистецького спрямування, які сфокусовані на розвиткові виконавської та викладацької майстерності, індивідуального хореографічного почерку, особистісно-професійного іміджу, що безпосередньо впливають на формування інтерпретаційної компетентності майбутніх учителів хореографії та загалом сприяють їхньому професійному становленню.

3. Дисертаційна робота значно виграла б, якби автор ґрунтовно проаналізував освітній потенціал сценічно-виконавської діяльності, окреслив її вплив на інтелектуально-творчий розвиток танцюристів, й, зокрема, на формування інтерпретаційної компетентності майбутніх учителів хореографії.

4. Здобувачем схарактеризовано традиційні спеціалізовані методи роботи з учасниками хореографічних колективів, водночас варто було б виділити і обґрунтувати саме той методичний інструментарій, який комплексно і найбільш ефективно забезпечує формування інтерпретаційної компетентності майбутніх учителів хореографії в процесі колективної творчої діяльності та підготовки до концертних виступів.

5. Вважаємо, що представлене дослідження суттєво посилив би порівняльно-педагогічний аналіз освітніх програм спеціальностей 014 Середня освіта (Хореографія) і 024 Хореографія щодо мети, завдань, структури, освітньої траєкторії навчання студентів, змістового наповнення підготовки і, насамперед, формування інтерпретаційної компетентності майбутніх учителів хореографії.

Проте висловлені зауваження не знижують наукової і практичної цінності та загальної позитивної оцінки рецензованої дисертації.

11. Висновок про відповідність дисертації вимогам Порядку присудження наукових ступенів.

Отже, дисертаційна робота «Формування інтерпретаційної компетентності майбутніх учителів хореографії в процесі фахової підготовки» є завершеною, самостійно виконаною науковою працею, що має вагоме теоретичне і прикладне значення для розвитку педагогічної науки, відповідає вимогам наказу МОН України № 40 від 12.01.2017 року «Про затвердження вимог до оформлення дисертацій» (зі змінами), Порядку проведення експерименту з присудження доктора філософії (Постанова Кабінету Міністрів України від 6 березня 2019 року № 167), а її автор – **Сергій Сергійович Твердохліб** заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії наук зі спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки, галузь знань Освіта/Педагогіка.

Офіційний опонент:

кандидат педагогічних наук, доцент,
завідувач кафедри хореографії Полтавського
національного педагогічного університету
імені В.Г. Короленка

Т.О. БЛАГОВА

Підпис Т.О. Благова
Засвідчую
Начальник
Відділу кадрів І.Л.Важенина

Вхідний № 2
від 23.04.2021р.
М. В. Винниченка